

Centre of
expertise
on child
sexual abuse

Yr Heddlu yn tarfu ar gam-drin plant yn rhywiol: Adolygiad cwmpasu

Crynodeb gweithredol

Rhagfyr 2021

Nadia Wager,
Alexandra
Myers a Diana
Parkinson

Ynglŷn â'r awduron

Mae Dr Nadia Wager yn Gyfarwyddwr y Ganolfan Ymchwil Dim mewn Tair Ar gyfer Atal Trais ar sail Rhywedd yn Fyd-eang, a Darllynydd mewn Seicoleg Fforensig ym Mhrifysgol Huddersfield. Mae'n arbenigo mewn erledigaeth rywiol, yn enwedig cam-drin plant yn rhywiol, o ran atal, gwerthuso gwasanaethau a'r goblygiadau o ran cael cyfiawnder.

Mae Alexandra Myers yn ymgeisydd doethurol yn yr Adran Seicoleg, Prifysgol Huddersfield. Mae traethawd ymchwil Alexandra yn archwilio tarfu ar gam-drin a chamfanteisio'n rhywiol ar blant o fewn cyd-destun plismona.

Mae Dr Diana Parkinson yn uwch swyddog ymchwil a gwerthuso yn y Ganolfan Arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol.

Gair am y Ganolfan arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol

Mae'r Ganolfan arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol (Canolfan CPRh) yn dymuno gweld plant yn cael byw'n rhydd rhag bygythiad a niwed cam-drin rhywiol. Ein nod yw lleihau effaith cam-drin plant yn rhywiol drwy gamau atal gwell ac ymateb gwell.

Rydym ni'n dîm amlddisgyblaethol, sy'n cael ei ariannu gan y Swyddfa Gartref a'i gynnal gan Barnardo's, ac rydym yn gweithio'n agos â phartneriaid allweddol o sefydliadau academaidd, awdurdodau lleol, iechyd, addysg, yr heddlu a'r sector gwirfoddol. Fodd bynnag, rydym ni'n annibynnol a byddwn yn herio unrhyw rwystrau, rhagdybiaethau, tabŵau a ffyrdd o weithio sy'n ein hatal rhag cynyddu ein dealltwriaeth a gwella ein hagwedd at gam-drin plant yn rhywiol.

Er mwyn mynd i'r afael â cham-drin plant yn rhywiol, mae'n rhaid i ni ddeall beth sy'n ei achosi, ei gwmpas, graddfa ac effaith. Gwyddom lawer am gam-drin plant yn rhywiol ac rydym wedi gwneud cynnydd i ymdrin â hyn, ond mae nifer o fylchau yn ein gwybodaeth a'n dealltwriaeth o hyd sy'n cyfyngu pa mor effeithiol yr eir i'r afael â'r mater.

Crynodeb gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn nodi canfyddiadau adolygiad cwmpasu i archwilio'r llenyddiaeth bresennol ar y defnydd o fesurau tarfu gan heddluoedd mewn perthynas â cham-drin plant yn rhywiol, ac effeithiolrwydd y mesurau hynny. Gosododd yr adolygiad cwmpasu y sylfeini ar gyfer dau arolwg cenedlaethol o'r heddlu, a ddisgrifiwyd yn yr adroddiad yr heddlu yn tarfu ar gam-drin plant yn rhywiol: Canfyddiadau arolwg cenedlaethol o bersonél rheng flaen ac arweinwyr strategol ar gyfer diogelu.

Ychydig o adroddiadau am gam-drin plant yn rhywiol sy'n arwain at gollfarn, sy'n golygu bod llawer o bobl dan amheuaeth yn parhau i fod yn rhydd i droseddu yn erbyn plant a phobl ifanc; felly mae ymdrechion i amharu ar eu hamgylchiadau a'u hymddygiad yn hanfodol bwysig. Defnyddir y term 'tarfu' i ddisgrifio gweithgareddau sy'n ceisio ymyrryd ag ymddygiad ac amgylchiadau pobl dan amheuaeth fel eu bod yn llai abl i gyflawni trosedd. Mae tri dull sylfaenol o darfu, gyda rhywfaint o orgyffwrdd rhyngddynt:

- ▶ Mae'r dull cyntaf yn defnyddio mesurau **uniongyrchol** i osod sancsiynau cyfreithiol ar y rhai dan amheuaeth, gan ei gwneud yn anos iddynt ymrwymo neu barhau i gyflawni cam-drin plant yn rhywiol.
- ▶ Mae'r ail ddull yn defnyddio **mesurau sy'n cefnogi tarfu** sy'n analluogi neu'n tarfu ar weithgarwch troseddol yn y gymuned.
- ▶ Mae trydydd dull yn defnyddio **mesurau ar-lein** i darfu ar weithgarwch troseddol yn digwydd neu'n cael ei hwylyso dros y we.

Yn ogystal ag adolygu astudiaethau ymchwil empirig, roedd yr adolygiad cwmpasu yn cynnwys deunydd a nodwyd o adolygiadau achosion difrifol, dogfennau polisi, canllawiau ymarfer a ffynonellau eraill. Cynhyrchodd y chwiliad fwy na 250 o ddogfennau perthnasol.

Prif ganfyddiadau

Mesurau tarfu

Mae'r rhan fwyaf o fesurau tarfu wedi'u datblygu i atal neu ymyrryd â gweithgareddau unigolion yr amheuir eu bod yn cael eu hecsbloetio'n rhywiol neu'n rhannu delweddau o gam-drin plant yn rhywiol ar-lein, yn hytrach nag unigolion sy'n ymwneud â mathau eraill o gam-drin plant yn rhywiol.

Mae'r mesurau uniongyrchol sydd ar gael i'r heddlu i amharu ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant yn cynnwys:

- ▶ gorchmynion risg rhywiol a gorchmynion atal niwed rhywiol (SROau a SHPOau)
- ▶ hysbysiadau rhybuddio am gipio plant (CAWNau)
- ▶ awdurdodaeth gynhenid Uchel Lys
- ▶ gwaharddebau sifil a chyfyngiadau
- ▶ gorchmynion atal
- ▶ gorchmynion nad ydynt yn rhai ymosodiaeth
- ▶ pwerau amddiffyn yr heddlu
- ▶ gorchmynion amddiffyn brys
- ▶ gorchmynion adfer
- ▶ hysbysiadau cau ar safle masnachol
- ▶ y Mecanwaith Atgyfeirio Cenedlaethol (NRM)
- ▶ gorchmynion atal caethwasiaeth a masnachu pobl a gorchmynion risg
- ▶ gorchmynion llety diogel (SAOau).

Ymhlith y mentrau, y mae rhai ohonynt yn cynnwys partneriaid amlasiantaethol, i gefnogi tarfu ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant mae:

- ▶ ceisiadau am wybodaeth llety
- ▶ defnyddio 'fflagiau' a marcwyr cudd-wybodaeth
- ▶ adnabod rhif cofrestru cerbyd ceir (ANPR)
- ▶ trwyddedu tacsis a cherbydau hurio preifat
- ▶ llythyrau rhybuddio amheus
- ▶ targedu lleoliadau 'mannau poeth' y gellir eu defnyddio ar gyfer gweithgareddau camfanteisio'n rhywiol ar blant
- ▶ ymchwiliadau ariannol i bobl dan amheuaeth sy'n ymwneud â throseddau cyfundrefnol dirifol.

Mewn perthynas â throseddau ar-lein sy'n ymwneud â delweddau cam-drin plant yn rhywiol, mae mesurau tarfu a gynhelir ar lefel genedlaethol yn cynnwys:

- ▶ adnabod a dileu delweddau cam-drin plant yn rhywiol
- ▶ hysbysu pobl sy'n ceisio cyrchu neu rannu delweddau o'r fath o'r risgiau y maent yn eu cymryd, a'u cyfeirio at ffynonellau cymorth.

Does dim llawer iawn o lenyddiaeth sydd wedi'i chyhoeddi mewn perthynas â defnyddio ac effeithiolrwydd mesurau i amharu ar weithgarwch cam-drin plant yn rhywiol. O'r llenyddiaeth sydd ar gael, mae'n ymddangos:

- ▶ CAWNau yw'r mesur tarfu a ddefnyddir amlaf
- ▶ Defnyddir SROau, SHPOau a llythyrau rhybuddio tybiedig fwyfwy, yn ogystal ag atgyfeiriadau i'r NRM
- ▶ mae nifer o fentrau tarfu wedi'u cynnal mewn mannau lle ceir camfanteisio'n rhywiol ar blant a thrwy ddefnyddio ANPR
- ▶ bu cynnydd enfawr yn y broses o rannu gwybodaeth sy'n arwain at ddileu delweddau cam-drin plant yn rhywiol ar-lein
- ▶ mae diffyg ymwybyddiaeth neu ddefnydd eang o orchmynion sifil i amddiffyn plant dramor rhag cam-drin plant yn rhywiol a gyflawnir gan ddinasyddion y DU.

O ran effeithiolrwydd:

- ▶ mae tynnu sylw at gamfanteisio'n rhywiol ar blant wedi'i amlygu fel nodwedd graidd o blismona effeithiol ar gamfanteisio o'r fath, ac fe'i hystyrir yn arfer da
- ▶ Gall SAOau fod yn llwyddiannus wrth dorri cysylltiad rhwng yr amheuwyr a'r dioddefwr
- ▶ er gwaethaf y defnydd o CAWNau, nid yw'n ymddangos bod unrhyw ddadansoddiad sydd ar gael i'r cyhoedd o'u heffeithiolrwydd
- ▶ ar gyfer ceisiadau am wybodaeth am westai i fod yn effeithiol, mae angen hyfforddiant ar weithwyr lletygarwch i adnabod arwyddion o gamfanteisio'n rhywiol ar blant a chofnodi'r wybodaeth gywir.

Mae rhai ymarferwyr ac ymchwilwyr wedi codi pryderon ynghylch defnyddio mesurau tarfu penodol, ac yn arbennig:

- ▶ gofynion hysbysu a osodir gan SROau ar unigolion nad ydynt efallai wedi cael eu rhybuddio neu eu collfarnu o drosedd
- ▶ monitro cydymffurfiaeth anghyson ar ôl cyhoeddi CAWNau
- ▶ y potensial i SAOau gynyddu'n anuniongyrchol y risg o gamfanteisio'n rhywiol ar blant
- ▶ defnydd anghyson o fflagiau ac asesu lefelau risg a nodir gan fflagiau.

Yn fwy cyffredinol, awgrymwyd y gallai ymdrechion tarfu wedi'u targedu gryfhau grwpiau a rhwydweithiau troseddol mewn gwirionedd, neu greu 'gwactod' mewn marchnad droseddol y gall troseddwyr mwy peryglus ei llenwi.

Strwythurau plismona a gwaith amlasiantaethol

Ar lefel ranbarthol o fewn plismona, eir i'r afael â chamfanteisio'n rhywiol ar blant drwy dimau tarfu rhanbarthol penodol o fewn unedau troseddau cyfundrefnol rhanbarthol (ROCUau). Cylch gwaith RDTau yw nodi a chynnal gweithgareddau tarfu yn erbyn pob math o droseddau cyfundrefnol difrifol, ac efallai mai dim ond cyfran fach o weithgarwch ROCU sy'n gysylltiedig â chamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Mae strwythur plismona camfanteisio'n rhywiol ar blant ar lefel grym yn amrywiol. Mae gan rai heddluoedd unedau arbenigol sy'n cynnal ymchwiliad, tarfu a chymorth i ddiodefswyr ynghylch camfanteisio'n rhywiol ar blant, er enghraifft, tra bod eraill yn ymchwilio ac yn tarfu ar gymorth i ddiodefswyr (gyda thîm camfanteisio'n rhywiol ar blant sy'n canolbwyntio ar ddiodefswyr yn cysylltu rhwng swyddogion ymchwilio a diodefswyr) neu nad oes ganddynt strwythur camfanteisio'n rhywiol penodol ar blant.

Mae bellach yn gyffredin i swyddogion yr heddlu weithio o fewn timau aml-asiantaeth neu arsylwi ar brotocolau rhannu gwybodaeth amlasiantaethol. Mae tystiolaeth yn awgrymu y gall hyn greu gwybodaeth i amharu ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant, er bod ymchwil wedi amlygu diffyg ymarfer safonedig ac wedi nodi methiannau i rannu gwybodaeth yn effeithiol, cydnabod yr hyn sy'n bwysig, a gweithredu ymatebion priodol. Er hynny, mae gweithrediadau tarfu fel Ymgyrch Genga yn Swydd Gaerhirfryn a Ymgyrch Sanctuary yn Northumbria yn dangos y gall gwaith aml-asiantaeth effeithiol gefnogi tarfu ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant.

Myfyrdodau

Mae llawer o weithwyr proffesiynol sy'n wybodus am gam-drin plant yn rhywiol yn ystyried mesurau tarfu yn ôl yr angen a dulliau defnyddiol o ddiogelu plant a phobl ifanc yn rhagweithiol. Yn gynyddol, mae ffocws ymdrechion diogelu wedi ehangu i gynnwys sylw i'r cyd-destun sy'n rhyngweithio â'r unigolyn. Fodd bynnag, mae'r ystod o fesurau tarfu yn enfawr ac yn anodd eu llywio, ac mewn llawer o achosion nid yw cyfleustodau ac effeithiolrwydd yn cael eu hasesu.

Ychydig iawn o lenyddiaeth a gyhoeddwyd gan yr adolygiad cwmpasu hwn ar effaith y rhan fwyaf o fesurau tarfu, ac nid oedd yr un ohonynt yn amharu ar unrhyw fathau o gam-drin plant yn rhywiol ac eithrio camfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin ar-lein.

Mae'n anodd asesu effeithiolrwydd rhai mesurau oherwydd materion systemig mewn arferion a systemau cofnodi data'r heddlu. At hynny, nid oes mesur safonol yn cael ei ddefnyddio i asesu lefelau risg tybiedig; mae hyn yn rhwystro'r asesiad o fygythiad a ddylai lywio cynllunio tarfu strategol.

Mae ymchwil a gyhoeddwyd wedi nodi gwerth gwaith amlasiantaethol i amharu ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant, ond ni chafwyd fawr o gydnabyddiaeth o'r rolau pwysig y gall asiantaethau eraill a rhieni nad ydynt yn troseddu eu chwarae wrth amharu ar fathau eraill o gam-drin plant yn rhywiol.

Cyhoeddir yr adroddiad hwn ochr yn ochr â'r astudiaeth ymchwil gysylltiedig, *Yr Heddlu yn tarfu ar gam-drin plant yn rhywiol: Canfyddiadau arolwg cenedlaethol o bersonél rheng flaen ac arweinwyr strategol ar gyfer diogelu*.

Gellir lawrlwytho'r adroddiad hwnnw, a fersiwn lawn yr adroddiad hwn yn Saesneg, yn www.csacentre.org.uk/our-research/perpetration/police-disruption.